

Hypericum pulchrum

Hedjohannesört

Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Malpighiales (malpigiaordningen), **Familj:** Hypericaceae (johannesörtsväxter), **Släkte:** *Hypericum* (johannesörter), **Art:** *Hypericum pulchrum* - hedjohannesört L. **Synonymer:**

Kännetecken

Hedjohannesört är en upp till drygt halvmeterhög perenn ört (eller ibland halvbuske; förvedad vid basen). De trinda skotten, som ofta är flera, bär uppåtstigande grenar och motsatta, vid basen hjärtformade, halvt stjälkomfattande blad som har en något blågrön ton. De blir ofta kraftigt och vackert rödanlupna frampå sensommaren. Bladen behålls i regel under vintern, om denna inte blir för hård. Blomställningen är glest pyramidformad. Blommorna sitter i fåblommiga knippen. Foderbladen är små, rundade och har oskaftade mörka körtlar i kanten. Kronbladen är gula och rundade; ståndarknapparna är rödororange. Frökapslarna innehåller ett stort antal frön, vilka sprids under höst, vinter och vår medelst vinden som skakar om vinterståndaren.

Utbredning och status

Hedjohannesörten har ett begränsat utbredningsområde på Inland i södra Bohuslän (90-tal lokaler). Här förekommer den framför allt i Svartedalen-området, men även i Hjärtum. Ett antal lokaler finns även på inre Sotenäset. I norra Halland har arten varit känd sedan början av 1800-talet och finns fortfarande kvar, men bara på en lokal i Ölmevalla, där den är hårt trängd. För övrigt har arten påträffats i Göteborgsområdet i Västergötland, där den dock numera synes vara utgången, liksom även i Skåne på Österlen (från 1888 till 1894). Tillfälligt inkommen har den även dykt upp i Blekinge (Johannishus) och Småland (Nymålen), i det senare fallet på en plats där importerat virke lagrats. I Norge är hedjohannesörten en av de mest typiska arterna för Vestlandets vintermjilda distrikt (upp till Trondheimsfjorden), men saknas i övriga landet. I Danmark förekommer arten över större delen av Jylland, medan den är mera ovanlig på öarna. På Färöarna är arten vanlig, medan den saknas i övriga Norden. Även i övriga Europa visar arten en tydligt västlig utbredning. Totalutbredningen omfattar enbart delar av Väst- och Centraleuropa.

Ekologi

Hedjohannesört förekommer på några få ställen i Svartedalen, samt på Soteneäset i "naturlig" miljö. Det rör sig dels om piprörsrik, relativt gles tallskog, dels om strandflatan vid branta nordsidor av några sjöar. Gemensamt för bägge ståndorterna, liksom för de kulturskapade är kravet på en god ljusställning. På Sotenäset växer arten även i igenväxande betad skog. Flertalet lokaler i Sverige är som ovan nämnts kulturskapade; förr rörde det sig i många fall om ljunghedar, numera utgör vägkanter den viktigaste reträttmiljön för arten. Att döma av dess utbredning tycks hedjohannesörten gynnas av en relativt riklig nederbörd under vegetationsperioden.

Hot

Hedjohannesört hotas framför allt av det äldre kulturlandskapets igenplanterande med barrträd, liksom även av spontan igenväxning av tidigare öppna hedar. Ett aktuellt hot på reträttlokalerna utmed vägar utgörs av för tidig vägkantsslätter.

Åtgärder

Lokaler för hedjohannesört inom naturreservat bör skötas på ett sätt som gynnar arten. Vägkanter inom hedjohannesörts utbredningsområde bör gärna slås, men då under vintern eller våren, ej på sommaren eller hösten. Man bör överväga röjning och eventuellt även bränning för att bevara ljungheden i artens kärnområde i Svartedalen i Bohuslän. Arten bör övervakas av floraväktare.

Övrigt

Hedjohannesört är fridlyst. Utländska namn – NO: Fagerperikum, DK: Smuk Perikon, GB: Slender St John´s-wort.

Naturvård

Fridlysning: Fridlyst enligt Artskyddsförordningen (SFS 2007:845), enligt paragraf: 8. Bestämmelsen gäller hela landet

Litteratur

- Bergqvist, S. & Blomgren, E. 1994. Sotenässets flora. Lund.
Bertilsson, A. m fl 2002. Västergötlands flora. Lund.
Fries, H. 1971. Göteborgs och Bohus läns fanerogamer och ormbunkar. 2. uppl. Uddevalla.
Fægri, K. 1960. Maps of Distribution of Norwegian Plants. I. Coastal Plants. Universitet i Bergen Skrifter Nr. 26.
Georgson, K. m fl 1997. Hallands flora. Lund.
Køie, A. 1939. Hypericaceernes Udbredelse i Danmark. Bot. Tidsskr. 45: 59–72.
Rühling, Å. 1997. Oskarshamns kommuns flora. Lund. Weimarck, H. 1963. Skånes flora. Lund.

Författare

Erik Ljungstrand 1998. ©ArtDatabanken, SLU 2007.